

Geachte mijnheer Rutte,

De komende periode gaat u onderhandelen over een coalitieakkoord. Na ruim zes maanden snakt Nederland naar een nieuw kabinet. FME is daarom verheugd dat deze volgende fase van het formatieproces is aangebroken. Tijdens de zomer hebben VVD en D66 met elkaar gesproken over hoofdlijnen en bouwstenen van een mogelijk akkoord. Dat document biedt volgens de technologische industrie goede aanknopingspunten voor een nieuw coalitieakkoord. Daarom wil ik hierbij namens FME van de mogelijkheid gebruik maken om u, in aanvulling op de input die wij eerder in dit proces met u hebben gedeeld, enkele punten mee te geven die cruciaal zijn voor de brede welzijn en welvaart van Nederland in de toekomst. FME vraagt u om:

- Werk te maken van een **Strategisch Industriebeleid** dat van Nederland de meest innovatieve, duurzame en concurrerende economie in 2030 van de wereld maakt;
- **Groene Industriebeleid** te voeren dat op een verstandige manier leidt tot 55% CO₂-reductie in 2030.
- In te zetten op een **Deltaplan Technisch Onderwijs** waarin iedereen in contact komt met techniek en investeren in samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven om (vak)mensen op te leiden.

FME is de ondernemersorganisatie voor de technologische industrie. Onze 2.200 leden zijn technostarters, handelsbedrijven, middelgrote en kleine industrie (MKI) en grote industrie/multinationals die actief zijn in de sectoren metaal, elektronica, elektrotechniek en kunststof. Er werken bij onze leden 220.000 medewerkers. De gezamenlijke omzet van de FME-leden bedraagt € 108 miljard en zij exporteren voor € 51 miljard.

Strategisch Industriebeleid

Nederland moet “de meest innovatieve, duurzame en concurrerende economie in 2030 van de wereld” worden¹. Als Nederland op mondiaal niveau concurrerend wil zijn, zullen we echter een enorme slag moeten maken op innovatiekracht. Op dit moment bungelen we onderaan de Europese middenmoot bij investeringen in innovatie. Nederland heeft als doel om 2,5% van ons BBP te investeren in innovatie – let wel: het Europese doel is 3% - maar haalt dat structureel niet². Met 2,16% van het BBP ligt Nederland onder het Europese gemiddelde (2,19%) en blijven we ver achter bij landen als Duitsland (3,1%), Japan (3,2%) en Zuid-Korea (4,5%).

Het niet halen van ons eigen doel heeft verstrekende gevolgen. Enerzijds ondermijnt het ons toekomstig verdienvermogen. We moeten het als land van onze denkkraft hebben om nieuwe innovaties te ontwikkelen die we de wereld over exporteren. Anderzijds hebben we innovatieve technologische industrie nodig om de strategische autonomie van Nederland en Europa te versterken. Onze samenleving wordt steeds afhankelijker van technologie en wie de nieuwe generatie innovaties ontwikkelt en produceert, verstevigt daarmee zijn geopolitieke positie. Als Europa moeten we meer dan ooit samenwerken om onszelf minder afhankelijk te maken van buitenlandse mogendheden. Het Europees Industriebeleid zet daarom in op twee transities: verduurzaming (zie hierna) en digitalisering. Digitalisering is van groot belang voor het ontwikkelen van productieprocessen worden waardoor we in Europa en in Nederland competitief kunnen produceren. Inzet op *smart industry*, investeren in procesinnovatie, is daarom van cruciaal belang om onze positie in mondiale waardeketens te versterken en minder afhankelijk te worden van productie in andere landen.

FME pleit voor een Strategisch industriebeleid dat leidt tot minimaal 3% van ons BBP dat geïnvesteerd wordt in innovatie, waarbij digitalisering van de industrie centraal staat en dat een onmisbare schakel wordt van het Europees Industriebeleid.

Groen industriebeleid

Een Groen Industriebeleid is nodig om op een verstandige manier de klimaatdoelen uit het EU-programma Fitfor55 te vertalen in het verlagen van onze nationale CO₂-uitstoot en het verhogen van onze economische groei. FME stelt dat de aanpak uit het Klimaatakkoord zoveel mogelijk in stand moet blijven. Het bereiken van

¹ Zie: <https://www.kabinetsformatie2021.nl/documenten/verslagen/2021/09/02/bijlagen-bij-eindverslag-informateur-hamer>

² Zie <https://www.bruegel.org/2020/12/a-green-industrial-policy-for-europe/>

klimaatneutraliteit in 2050 staat centraal. Bij de sectoren 'industrie' en 'elektriciteit' moet ingezet worden op het Europese ETS-systeem waarbij een CO₂-heffing in Europees verband wordt vormgegeven. Via energiebesparing in de industrie, bijvoorbeeld met het project 6-25³, kunnen klimaatdoelstellingen worden behaald. Voor de industrie speelt financiering een belangrijke rol. De ODE-heffing, met kostenstijgingen van meer dan 100%, moet in een nieuw regeerakkoord via de algemene middelen worden betaald. Daarnaast moet de Indirecte Kosten Compensatie (IKC) voor ETS-bedrijven structureel behouden blijven. Voor de ontwikkeling van energie-innovaties is het belangrijk dat we in Nederland de opschalingsfase financieel ondersteunen. Samen met de commissie Van Geest pleiten we voor een jaarlijkse investering van €1,5 miljard voor vroege-fase-opschaling van veelbelovende technologieën zoals op het gebied van waterstof, (grootschalige) energieopslag en de overgang naar een circulaire economie.

FME pleit voor Groen Industriebeleid waarin, via een versterkte inzet voor de opschaling van energie-innovaties, wordt gezorgd voor de gewenste CO₂-reductie en economische groei.

Deltaplan Technisch Onderwijs

De ambitie om de meest innovatieve, duurzame en concurrerende economie van de wereld te worden, valt of staan met de vraag of er voldoende en vakbekwame technici zijn om de plannen te bedenken en uit te voeren. Op dit moment, met 95.000 vacatures in de techniek, kunnen we stellen dat die mensen er simpelweg niet zijn. Het tekort is nijpend en de aansluiting tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs is al jaren problematisch. Een fundamentele verandering in het onderwijs is nodig, waarbij wij samen (overheid, onderwijs en het bedrijfsleven) veel meer leerlingen stimuleren om in contact te komen met technisch onderwijs. Het curriculum moet beter aansluiten op de leefwereld van nu en elke leerling moet in contact komen met technologie en wetenschap met vraagstukken uit de praktijk, van het primair onderwijs tot aan het wo. We moeten macrodoelmatig opleiden en mensen actief stimuleren om opleidingsroutes te kiezen in de techniek en er moet veel meer techniek en technologie in niet-technische opleidingen. We moeten daarbij minder kijken naar de beperkingen en de regels, maar veel meer denken in mogelijkheden. Laat het technisch onderwijs een plek zijn waar geëxperimenteerd mag worden, met vertrouwen en ruimte in de regels. Er moet veel meer samenwerking ontstaan tussen het bedrijfsleven en het onderwijs zodat het lesmateriaal actueler en aantrekkelijker wordt, er meer docenten uit de praktijk de verbinding tussen onderwijs en praktijk leggen. Een volgend kabinet moet meer sturing geven om het onderwijs zo in te richten dat het mensen worden opgeleid voor werk en voor een bijdrage aan de maatschappelijke uitdagingen. Doen we dit niet? Dan lopen we vast en lopen we enorme vertraging op in het realiseren van al onze doelstellingen.

FME pleit voor een Deltaplan Technisch Onderwijs waarin wij actief mensen stimuleren te kiezen voor technisch onderwijs, waarbij er ruimte komt voor experimenten en waarin wij investeren in samenwerking tussen het onderwijs en het bedrijfsleven om goedgekwalificeerde (vak)mensen op te leiden.

In een nieuw regeerakkoord moeten bovenstaande punten een centrale plek innemen, willen we dat de Nederlandse technologische industrie in de toekomst een bijdrage kan blijven leveren aan de brede welzijn en welvaart van Nederland. Uiteraard ben ik van harte bereid om hierop nadere toelichting te geven. Volledigheidshave voeg ik bij deze brief ook onze eerdere input voor de formatie.

Met vriendelijke groet,

Theo Henrar,
Voorzitter FME

³ Zie: <https://www.fme.nl/onze-missie/maatschappelijke-transities/duurzaamheid-en-energie/energiebesparing/project-6-25>